

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

Suomen Ympäristökeskus pitää kannatettavana eri lainsäädäntöjen ja suunnitelmien yhtymäkohtien tarkistamista ja selkeyttämistä. Vesihuoltolaissa ja terveydensuojelulaissa löytyy useita yhtymäkohtia liittyen muun muassa valvontaan ja varautumisen suunnitteluun vesihuoltolaitoksilla.

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

-

Luku 1 - Yleiset säännökset

-

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

-

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

-

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

Sivu 12:

1.3 Uudistuksen suhde EU-lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin

1.3.1 EU-lainsäädäntö

Direktiiviä sovelletaan ihmisten käyttöön tarkoitettuun veteen, jota käytetään vedenjakelualueella vähintään 10 m³ vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin.

Vesipuidedirektiivin 3 artikla 2 kappale kohta b määrittää vesimäärän epäselvästi. Onko vesimäärä vuoden ajalta, kuukauden ajalta, viikon ajalta vai joltakin muulta ajanjaksolta. Pienellä vesihuolto-organisaatiolla vesimäärän seuraaminen tapahtuu pääasiassa liittyjän mittarilla. Varsinaiseen vedenottoon ei välttämättä käytetä mitään mittaria, vaan vesimäärä voidaan arvioida monella tavalla. Tällöin hukkavedenmäärää on vaikea mitata. Huomattavat vesivuodot paljastuvat joskus vasta toissijaisen vikaantumisen johdosta, josta vesivuoto paljastuu. Näitä ovat esimerkiksi hukkaveden aiheuttama perustuksen romahtaminen. Direktiivissä viitataan raakaveteen, mutta vedenjakelualueella jaettava vesi on jo talousvettä. Kumpaan vesimäärään vähintään 10 m³ vuorokaudessa viittaa, raakaveteen vai talousveteen.

Vedenjakelualue on määritelty epäselvästi. Vati-järjestelmässä vedenjakelualue voi käsittää koko organisaation talousvesiverkon tai vain yhden talousvesiverkon osan. Tällöin tietojen yhdistäminen Veeti-järjestelmän kanssa on käsityötä, tarkkaa tietoa yhdistävää tekijää ei ole, koska Vati-järjestelmässä vedenjakelualue tunnistetaan verkoston omistajan perusteella, ei verkoston osan perusteella.

Organisaation kokomäärittely henkilömäärän perusteella on haastavaa. Henkilömäärä voidaan laskea monella tavalla. Se voi olla vakinainen asukas, jolloin henkilömäärästä jää laskematta esim. ilman vakinaista asuntoa olevat. Jos siihen laskentaan kaikki huoneistoihin majoittuvat, mutta ei pelkästään henkikirjoitettuja, kunnassa olevien vesihuolto-organisaation yhteinen liittyjämäärä voi helposti ylittää kunnan asukasluvun. Henkilömäärä tulee määrittää yksiselitteisesti.

Henkilömäärä ja vedenkäyttö eivät ole suhteessa toisiinsa. Suomessa vedenkäyttö vuonna 2014 oli 221 litraa henkeä kohti vuorokaudessa. Tästä 63,1 % oli kotitalouksien vedenkäyttöä. Jätevesien osalta lupavelvoite alkaa vasta 100 AVL kokoisesta organisaatiosta.

Sivu 39:

Terveydensuojelulaki ja vesihuoltolaki

Kunnan terveydensuojeluviranomainen on vesihuoltolain (119/2001) mukainen valvontaviranomainen yhdessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen kanssa. Vesihuoltolaki määrittelee vesihuoltolaitosten velvollisuudet ja niiden toiminnan puitteet, säätelee vesihuollon järjestämistä, talousveden toimittamista ja raakaveden riskienhallintaa sekä jäteveden johtamista ja puhdistamista, kun taas terveydensuojelulailla varmistetaan, että talousvesi on terveydellisesti turvallista käyttää, eikä jätevedestä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle talous- tai uimaveden välityksellä. Molemmissa laeissa säädetään myös talousveden käyttäjille tiedottamisesta. Vesihuolto-laista poiketen terveydensuojelulaki kattaa lisäksi pienet talousvesijärjestelmät.

Vesihuoltolaki säätelee organisaation osalta vain vesihuolto- ja tukkulaitosta. Tämän vuoksi suuri määrä vesihuolto-organisaatioita jää vesihuoltolain ulkopuolelle. Vesihuoltolaitoksen määritelmä on muuttunut vuonna 1970 aloitetun vesihuollon tilastoinnin osalta useaan kertaan, kun lainsäädännössä määritelmä on laadittu ylimalkaisesti. Tilastoinnin osalta se on ongelmallista, kun eri vuosikymmenten tietojen vertailu keskenään ei näin ollen ole mahdollista. Lainsäädännössä tulisi määrittää yksiselitteisellä termillä ne vesihuolto-organisaatiot, jotka eivät ole vesihuolto- tai tukkulaitoksia. Tilastoinnissa niitä on käytetty yhteisnimitystä vesihuoltoyhtymä. Näihin sisältyvät pienten vesihuolto-organisaatioiden lisäksi erilaiset koulurakennukset, leirintäalueet, vankiloita, hoitolaitoksia, varuskuntia ja ns. erillislaitoksia, jotka tuottavat vesihuoltopalveluita sivutuotteena.

Tässä luonnoksessa vesihuolto-organisaatioon viittaavia erilaisia termejä ovat mm.: talousvettä toimittavat laitokset, pienet laitokset, pienet yksiköt, useamman kiinteistön yhteisen käytön kaivot, kimprikaivot, kimpjakäytöt, y-tunnuksettomat toiminnanharjoittajat, elintarvikehuoneiston talousveden valvonta, vesiposti, jätevesihuoltolaitos jne.

Lainsäädännössä tulisi käyttää yksiselitteisiä termejä ja määritellä ne yksiselitteisesti.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

-

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

-

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

-

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

-

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

-

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisiä säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

-

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Tainio Marko
Suomen ympäristökeskus SYKE

Herttuainen Johanna
Suomen ympäristökeskus